

УДК. 364.016

СЕМЕНЮК ІГОР,*кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін
Класичного приватного університету, м. Запоріжжя*

СПЕЦИФІКА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО МЕХАНІЗМУ ВІДТВОРЕННЯ ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОСТІ

У дослідженні аналізуються деякі фактори соціокультурного механізму відтворення південнокорейського соціуму, а саме: суспільні цінності, ментальність, діловий етикет та мова ділових комунікацій. Обґрунтовано, що південнокорейське суспільство є ієрархічним й авторитарним. Поведінка людини як частини південнокорейської соціальності повинна відповідати природному порядку, а в суспільних відносинах на перший план виходить ідея узгодженості та злагоди.

Ключові слова: ментальність; соціальні цінності; соціокультурний механізм; південнокорейська соціальність; звичаї; обряди; прагматизм; ділова мова; ділові комунікації.

Постановка проблеми. Зростання ролі південнокорейського соціуму в становленні світових глобалізаційних координат обумовлює інтерес до механізмів відтворення соціокультурної складової південнокорейського соціуму, які є сьогодні плідним полем для соціально-філософського аналізу та соціокультурних роздумів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Обраної проблематики торкалися у своїх працях такі науковці, як М. Вебер, М. Сорокін, М. Лапін, Т. Бичкова, Ю. Смертін, Уільям Лін, Д. Мунро, Лі Кван Су, А. Кім, Л. Сім. У своїх дослідженнях Ю. Смертін здійснює аналіз ментальності та світоглядних настанов як чинників соціокультурного механізму відтворення південнокорейської соціальності, що є актуальним для нашого дослідження [9]. Важливою детермінантою соціокультурного механізму відтворення південнокорейської соціальності також слід зазначити: «синівську шанобливість», про що у своїх роботах пише південнокорейський філософ - Лі Кван Су. Він стверджує, що ця давня конфуціанська світоглядна традиція є важливим механізмом розвитку й функціонування всього суспільства Південної Кореї [7].

Метою роботи є обґрунтування та аналіз специфіки соціокультурного механізму та його складових, які впливають на відтворення південнокорейської соціальності.

Виклад основного матеріалу. Соціокультурний підхід передбачає аналіз функцій і структур, а структурний функціоналізм включає культуру як одну з найважливіших структур (щоправда, її функції більш локальні). Специфічним механізмом, який відкриває (відтворює) південнокорейську соціальність, є суспільні цінності, комунікації, ділова мова, ментальність.

Корейське суспільство, яке було побудоване за соціокультурною китайською моделлю, змушувало індивіда відчувати свою цінність у ролі частинки величезного, складного й у цілому доброзичливо налаштованого суспільного організму, у якому прописані рольові відносини, що служили керівництвом до моральної поведінки [12]. Права індивіда інтер-

претувалися як частка його із суспільних прав. «[Належне] виконання ролей в ієрархічній системі... пріоритетне по відношенню до переважної більшості інших благ» [13, с. 34].

Суспільні цінності як складова соціокультурного механізму сучасного південнокорейського суспільства відображають синтез і розвиток різноманітних впливів, як традиційних, так і чужинських. Найбільш важливим впливом на суспільні цінності була доктрина неоконфуціанства, принесена китайським філософом Чжу Сі (1130-1200). Правителі династії Чосон (1392-1910) прийняли ці принципи як свою державну ідеологію.

Неоконфуціанство поєднало в собі соціальну етику класичної китайської філософії Конфуція і Менци з даоською та буддиською метафізикою. Одна з основних ідей доктрини була виражена тим, що інститути й практики ідеалу людської спільноти є вираженням непорушності принципів або законів, які управляють рухами космосу. Соціальна практика, як це визначено в конфуціанських мудреців, - це унікальна можливість для людини досягти духовної єдності з небесами. Неоконфуціанство визначає формальні соціальні відносини на всіх рівнях суспільства. Соціальні відносини були задумані не з точки зору щастя або задоволення відповідних осіб, але з точки зору гармонійної інтеграції індивідів у колективне ціле, яке відображає гармонію природного порядку.

Товариство було визначено у вигляді *п'яти Відносин* (кор. О-рун): «Між батьком і сином повинна бути прихильність, між правителем і міністром має бути праведність, між чоловіком і дружиною має бути увага до їх суспільних функцій, між старшими і молодими має бути належний порядок..., а також між друзями повинна бути вірність» [11]. Ці складові суспільних цінностей південнокорейської соціальності відкривають важливі принципи, які впливають на відтворення соціальних цінностей: *інхва*, *хьйо*, *синівська шанобливість*.

Інхва - «мирна реакція», для західної культури - це застаріла форма світогляду, але для Сходу вважається цінною. Відштовхуючись від конфуціансь-

ких переконань, термін «інхва» визначає підхід до гармонії. Іншими словами «інхва» - це «мирна реакція», досить важлива для колективістського суспільства, де суттєвим консенсусом є «мир» для підтримки гармонії. *Мир* розумівся як принцип ненасильства і як відсутність війни, конфліктів, страждань. Спираючись на філософські вчення конфуціанства, східні люди завжди прагнули до миру, який вони вважали частиною гармонії та світогляду [1, с. 24-50].

«Хьйо» - «повага». Кращою з усіх людських якостей в конфуціанстві вважалось «хе», термін, який українською перекладається: «синівська шанобливість» або «шанобливість до батьків». Саме поняття «батьки» й поняття «шанобливе ставлення» розрізняються в європейській і корейській культурах. Хто такі батьки? Це «шановні персони», які народили нас і з любов'ю виховали, тому абсолютно природно відчувати по відношенню до них глибоку подяку. Це вважається корейцями проявом природних відносин, властивих усім нормальним людям.

Зв'язок між дітьми й батьками в південнокорейській соціальності дуже глибокий і виражається в такій формулі: «Усе, що має людина як у плані тілесному, тобто руки, ноги, волосся, шкіру, а також і життєву силу, - усе це отримано від Бога через батьків». Виходячи із цього, специфіка соціокультурного механізму має на увазі такі світоглядні установки: 1) берегти своє тіло, бо воно не є власністю власника, а є власність тих, хто народили, тобто батьків; 2) сприяти всіма своїми силами успішній реалізації свого життєвого шляху з тим, щоб прославити своє ім'я, своїх батьків і мати достатньо коштів, щоб піклуватися про батьків під час їх старості.

Слід зауважити: Конфуцій учив, що немає більшого злочину, ніж нешанобливість до батьків. «Синівська шанобливість» здійснюється у двох системах координат: у сім'ї й у державі. Служіння кожного має починатися зі служіння своїм батькам. Служіння батькам переходить у служіння правителю й завершується встановленням свого місця в житті.

Чому це відбувається саме так? Тому що правитель - це «батько і мати», а держава є великою сім'єю, тому служіння правителю - це те саме, що й служіння батькам. Такий механізм актуальний саме в азійській культурі, оскільки він формує світогляд колективістського суспільства. Це є непросто в західному суспільстві та навіть в Україні, де світогляд більш ідеалістичний. Але, незважаючи на це, слід узяти на озброєння ставлення до батьків, старших чи країни з глибокою пошаною, повагою та відданістю [11].

«Синівська шанобливість» як специфічний фактор соціокультурного механізму південнокорейського соціуму є універсальним регулятором відносин у суспільстві й визначає для кожного відповідні соціальні установки: 1) правитель любить підданих так, як він любить батьків, і керує народом на основі цієї любові; 2) простолюдин повинен добре працювати на землі, піклуючись про своє тіло й економно витрачаючи кошти, повинен забезпечувати своїх батьків. Поводитися належним чином по відношенню до батьків - значить проявляти синівську шанобливість.

Синівський обов'язок розглядався як найбільш важливий елемент регулювання відносин у родині. Смерть батьків у жодному разі не звільняла людину від обов'язків перед ними. Тепер головним завданням «шанобливого сина» було регулярне проведення жертвопринесень на могилу предків. У той час як синівська шанобливість розглядалася як найбільш стійка основа всієї людської любові, сто-

сунки між чоловіком і жінкою вважалися початком усіх людських взаємин [7].

Звичаї як важливий елемент ціннісних суспільних векторів південнокорейського суспільства посідають вагоме місце у функціонуванні соціальності. «Хансік», важливий елемент звичаїв, вважається корейським батьківським днем. Рекомендується в цей день відвідувати кладовища. Корейці двічі на рік під час Чусок і Хансік, обов'язково відвідують кладовище, щоб пом'янути померлих. Вони беруть із собою їжу й горілку. Спочатку відбувається жертвопринесення духу землі - господареві могил. Хтось із старших родичів наливає в чарку горілку й тричі виливає її поряд із могилою. Потім роблять тричі уклін. Тільки після такої церемонії інші члени сім'ї починають прибирати могилу. Закінчивши прибирання, стелять скатертину, куди кладуть їжу й горілку. Кожен повинен налити в чарку горілку, зробити двічі уклін, а потім горілку вилити на могилу. Їжу, принесену із собою, повинні скуштувати всі присутні [10].

Південнокорейський менталітет як складова всього суспільства та як найголовніший елемент соціокультурного механізму відтворення, за дослідженнями Ю. Г. Смертіна, характеризується за такими чинниками: 1) *залежність*, де відповідальність за все, що відбувається, перекладається на надприродний прояв; 2) *консерватизм*, який пояснюється небажанням змінювати навколишнє оточення; 3) *прагматизм*, де всі потреби пов'язані з власним життям, із тим, що відбувається «тут і зараз». Значно вплинули на свідомість, світогляд та формування південнокорейського менталітету релігійні чинники.

Релігійний світогляд є найважливішою складовою корейського менталітету, що включає уявлення й обряди різних релігій. Найбільш давня з них - *шаманізм*, що виник ще в первісну епоху. Сучасні корейці по-різному ставляться до шаманізму: одні бачать у ньому прояв традиційної культури, інші просто відкидають, а треті вірять і зараз. Але, незважаючи на таке різне ставлення до шаманізму, він і сьогодні досить сильно впливає на їхній світогляд. Віра в те, що людина - частина природи і зможе досягти щастя тільки в гармонії з нею, відсутність віри в єдиного Бога, ставлення до шлюбу як до сімейного союзу, ставлення до особистості як частки у вічному потоці життя, який несе в собі минуле, сьогодення й майбутнє - усе це своїми коріннями сягає шаманізму.

Буддизм учить корейців більш високих принципів життя, ніж шаманізм. Гуманність, милосердя, послух і терпимість, яку проповідує буддизм, простежуються в корейському менталітеті, який ґрунтується на вічних ідеалах людства: істині, любові й красі [9].

Щоб зрозуміти світогляд і спосіб життя сучасного південнокорейського соціуму, слід звернутися до *конфуціанства*. Воно прийшло в Корею приблизно в IV ст. нашої ери одночасно з буддизмом. Хоча конфуціанське вчення, може, і втратило свою колишню роль основ системи влади та управління, проте не можна сказати, що після стількох століть упровадження цієї доктрини корейці змінили свій спосіб мислення й відкинули звичаї й звички, пов'язані із цією релігійною системою. Так, з одного боку, корейці шанобливо ставляться до віку, цінують громадську стабільність й відчують повагу до освіти й удосконалення. З іншого - у них існує певна ідеалізація минулого, жорстка соціальна ієрархія, а також абстрактна відчуженість, через

яку вони воліють бачити світ не таким, яким він є, а таким, яким йому слід бути [4].

Буддизм приніс до Кореї зацікавлення конкретною індивідуальністю, ставши важливим чинником соціальних відносин. Буддизм вніс у корейську культуру духовність. Буддизм є не релігією сорому, а релігією совісті, що передбачала контроль над свідомістю й ідеал святості.

Деякою мірою на національний характер корейців вплинув і даосизм. Найбільш яскраво вплив даосизму проявляється в таких рисах національного характеру корейців, як *гіпертрофоване прагнення до щастя, довголіття*, в міцно затверженому культі здоров'я. Саме на феномен культу здоров'я як складової соціокультурного механізму відтворення південнокорейської соціальності хотілось би звернути увагу.

Психологи говорять про чотири базових потреби людини в європейському культурному соціумі. Для південних корейців є п'ята складова - самовдосконалення. Звідси їх особлива складова менталітету *націлення на результат* (те, що задумано, необхідно виконати найкращим чином), на відміну від проблемного мислення європейців (як виправити те, що зроблено не так). Ось чому інтегральна медицина, яка стає все більш популярною в охороні здоров'я усього світу, уже реалізована в багатьох клініках Південної Кореї. Інтегральне лікування складається із 4-х складових. *По-перше*, ортодоксальної медицини, заснованої на вірі у фізичні причини хвороб. Воно веде свій початок із буддизму та конфуціанства. *По-друге*, альтернативної допомоги - емоцій, настрою, уяви й намірів. *По-третьє*, культурних поглядів. Для одужання важливо, як до пацієнта ставляться оточуючі - з турботою і співчуттям або з презирством і насмішкою. *По-четверте*, соціальна система може бути як причиною хвороби, так і її лікуванням. Такі прості речі, як, наприклад, обстановка лікарняної палати, є серйозним фактором для одужання у світоглядних традиціях «фен-шуй» як частини ментальності південних корейців [1, с. 34].

Колишній аеропорт Гімпо, який знаходився в зоні міста Сеула, повністю перетворили в найбільшу та найсучаснішу клініку в Азії - Уридиль. Тепер територія аеропорту - це все клініка, яка обслуговує як місцеве населення, так й іноземців. Літаки з іноземними пацієнтами з різних країн світу роблять посадку зразу ж на території цієї клініки. Клініка спеціалізується на лікуванні хребта, мозку та складних пересадках кісткового мозку. Південна Корея входить до кола розвинутих країн, є лідером охорони здоров'я в Азії й прикладом потужного технологічного прориву в медицині. Країна по праву пишається своїми медичними центрами. Тут успішно проводять операції на серці, лікують суглоби, онкологічні захворювання, займаються пластичною хірургією, проводять стоматологічне лікування тощо [3].

Глобалізаційний менталітет. Вільне переміщення населення, глобалізаційні перетворення в сучасних світових координатах розвитку, свобода пересування державними кордонами змінюють саму структуру південнокорейського суспільства. На сьогодні кількість корейців, які, покинувши свою країну, розсіялися по всьому світу, перевищило 6 мільйонів осіб. З іншого боку, кількість іноземців, які приїхали до Південної Кореї з різних країн, уже перевищила 1 мільйон осіб. Іноземці, що вступили в шлюб із корейцями, приїжджають у країну, отримують громадянство й починають нове життя вже в

якості громадян Республіки Корея, а багато іноземних робітників, замість повернення на батьківщину, воліють залишитися в Південній Кореї та влитися в корейське суспільство [12].

Раніше в Південній Кореї, як мононаціональній державі, не було необхідності розділяти поняття «нація» й «етнічна група»; іншими словами, «громадянин Республіки Корея» означало «кореець». Проте тепер усе більше стає людей, які, не будучи корейцями етнічно, є громадянами Республіки Корея і, навпаки, будучи етнічними корейцями, стають громадянами інших держав. Крім того, у Південній Кореї з'явилася значна кількість людей, які, будучи громадянами Республіки Корея, погано або ж зовсім не володіють корейською мовою або є представниками абсолютно іншої культури.

Діловий етикет та мова ділових комунікацій як важливі складові соціокультурного механізму південнокорейської соціальності мають зовсім інше забарвлення, ніж у країнах Заходу. Важко та майже неможливо налагодити контакт шляхом прямого звернення до південнокорейської фірми в письмовому вигляді. Велика необхідність - особиста зустріч, домовитися про яку краще через посередника. Слід зауважити, що в Південній Кореї сильна традиційна корейська мораль, згідно з якою в міжособистісних відносинах необхідно враховувати почуття іншого, ставитися до нього, виходячи з його соціального статусу, поважати його права й бути щирим у своїх намірах. Традиційна мораль високо ставить спілкування, особистий контакт, без яких у Південній Кореї неможливо вирішити жодної проблеми [2]. Саме тому корейці завжди наполягають на особистій зустрічі, навіть у тих випадках, коли із західної точки зору досить телефонної розмови. Якщо на прохання про зустріч відповісти ухильно, не виключена поява корейців в офісі чи в гостях у того, хто відмовив їм [2].

Таким чином, основне завдання, що стоїть перед сучасним південнокорейським суспільством це адекватна реакція на зміни, які відбуваються під впливом сучасних соціокультурних та традиційних механізмів, які формують сталий розвиток південнокорейської соціальності.

Висновки

Проаналізувавши специфіку соціокультурного механізму відтворення південнокорейського соціуму відзначимо прихильність корейців до конфуціанської етики з її проповіддю працьовитості, потягом до освіти, дисципліни, шануванням старших; культу здоров'я; ділового спілкування та ін. Аналіз глибинних історично сформованих і стійких соціально-ціннісних структур південнокорейської соціальності, національних архетипів зумовлюють певну специфіку відтворення південнокорейської соціальності в єдиному глобальному просторі, повною мірою використовуються сьогодні державою й бізнесом із метою розвитку та просування південнокорейського суспільства в сучасних світових глобалізаційних координатах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бычкова Т. А. Культура традиционных обществ Китая и Японии / Т. А. Бычкова. - Томск : Издательство Томского университета, 2002. - 63 с.
2. Деловой этикет в республике Корея [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.docme.ru/doc/127671/>.
3. Здоровье в Южной Кореи [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.osk-ins.ru/temp/vest_osk_1_may.pdf.
4. Ким А. В. Место и роль религии в менталитете корейс-

кого народа [Электронный ресурс] / А. В. Ким. - Режим доступа : <http://nauch-tr.dgtru.ru/attachments/article/17/7.pdf>.

5. Лапин Н. И. Социокультурный подход и социетально-функциональные структуры [Электронный ресурс] / Н. И. Лапин. - Режим доступа : <http://ecsocman.hse.ru/data/020/174/1217/001.LAPIN.pdf>.

6. Поняття цінностей та їх роль у суспільстві [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://phil.org.ua/>.

7. Ли Кван Сун. Социально-философский анализ семьи (на примере корейской семьи) [Электронный ресурс] / Ли Кван Сун. - Режим доступа : <http://www.socionauki.ru/journal/articles/128790/>.

8. Сим Л. К вопросу о корейском менталитете: прошлое в настоящем / Л. Сим [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://world.lib.ru/k/kim_o_i/s6s6.shtml.

9. Смертин Ю. Г. Корейский шаманизм: прошлое в насто-

ящем / Ю. Г. Смертин // Мир Востока: ежегодник факультета востоковедения института экономики, права и гуманитарных специальностей. - Краснодар, 2003. - С. 33-37.

10. Чусок - праздник в Корее и родительский день для корейцев в СНГ [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://kore-saram.ru/Blogs/pisma/>.

11. Korea, South Social Structure and values [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://www.photius.com/countries/korea_south/society/188.html.

12. Lin Y. My country and my people / Y. Lin. - London : William Heinemann, 1936. - 224 p.

13. Munro D. Individualism and holism: Studies in Confucian and Taoist Values / D. Munro. - London, 1985. - Pp. 1-34.

14. Traditional society and culture of the East. Library of Congress Hall: The Politics and Spirituality [Электронный ресурс]. - Режим доступа : www.loc.gov.

Семенюк Игорь,

кандидат философских наук, доцент кафедры гуманитарных дисциплин Классического частного университета, г. Запорожье

СПЕЦИФИКА СОЦИОКУЛЬТУРНОГО МЕХАНИЗМА ВОСПРОИЗВОДСТВА ЮЖНОКОРЕЙСКОЙ СОЦИАЛЬНОСТИ

В исследовании анализируются некоторые факторы социокультурного механизма воспроизводства южнокорейского социума, а именно: общественные ценности, ментальность, деловой этикет и язык деловых коммуникаций. Обосновано, что южнокорейское общество является иерархическим и авторитарным. Поведение человека как части южнокорейской социальности должно соответствовать естественному порядку, а в общественных отношениях на первый план выходит идея согласованности и согласия.

Ключевые слова: ментальность, социальные ценности; социокультурный механизм; южнокорейская социальность; обычаи; обряды; прагматизм; деловая речь; деловые коммуникации.

Semenyuk Igor

Candidate of Philosophy, Assistant Professor of the Humanitarian Disciplines Department, the Classic Private University, Zaporizhia

THE SPECIFICITY SOCIOCULTURAL MECHANISM OF REPRODUCTION SOUTH KOREAN SOCIALITY

The study examines some of the factors of socio-cultural mechanism, playback of South Korean society, namely: social values, mentality, business etiquette and language of business communication. It is proved that South Korean society hierarchical and authoritarian. The increasing role of South Korean society in the development of the globalization of world coordinates, causing interest in the mechanisms of reproduction of social and cultural component of South Korean society, which is today a fruitful field for socio-philosophical analysis of social and cultural thought. Sociocultural approach involves an analysis of the functions and structures, and structural functionalism includes culture as one of the most important structures (though it functions more local). Both serve as concrete forms systemic approach, expressing particular social (cultural) objects.

South Korean society failed to preserve their national identity and bring the Korean cultural tradition, the new and modern sense. In today's South Korean society, the widespread tendency of cultivation and underscores cultural mechanisms of traditional motifs playing their sociality. Human behavior, as part of the South Korean sociality must conform to the natural order, and in public relations to the forefront the idea of coherence and harmony.

After analyzing the specific socio-cultural reproduction mechanism mention South Korean society Korean commitment to Confucian ethics of preaching diligence, thirst for education, discipline, respect for elders, worship health, business communication and others. Analysis of deep historical and enduring social value structures, the South Korean sociality, their national archetypes determine certain characteristics of social reproduction South Korean in a single global space is fully used today, government and business to develop and promote South Korean society in the modern world of globalization coordinates.

Key words: mentality; social values; social and cultural mechanism; a South Korean sociality; customs; rituals; pragmatism; business language; business communication.

REFERENCES

1. Bychkova T. A. (2002), Culture of traditional societies of China and Japan, Tomsk, 63 p. (rus).
2. Business Etiquette in the Republic of Korea, available at: <http://www.docme.ru/doc/127671/> (rus).
3. Healthcare in South Korea, available at: http://www.osk-ins.ru/temp/vest_osk_1_may.pdf (rus).
4. Kim A. V. The place and role of religion in the mentality of the Korean people, available at: <http://nauch-tr.dgtru.ru/attachments/article/17/7.pdf> (rus).

5. Lapin N. I. Socio-cultural and societal approach-functional structure, available at: <http://ecsocman.hse.ru/data/020/174/1217/001.LAPIN.pdf> (rus).
6. The concept of values and their role in society, available at: <http://phil.org.ua/> (ukr).
7. Lee Kwang Sun. *Sotsialno-filosofski analiz semi (na primere korejskoi semi)*, available at: <http://www.socionauki.ru/journal/articles/128790/> (rus).
8. Sim L. On the Korean mentality: the past in the present, available at: http://world.lib.ru/k/kim_o_i/s6s6.shtml (rus).
9. Smertin Yu. G. (2003), Korean shamanism: the past in the present, Krasnodar, pp. 33-37 (rus).
10. Chusok - holiday in Korea and Parents' Day for Koreans in the CIS, available at: <http://kore-saram.ru/Blogs/pisma/> (rus).
11. Korea, South Social Structure and values, available at: http://www.photius.com/countries/korea_south/society/188.html (engl).
12. Lin Y. (1936), My country and my people, London, 224 p. (engl).
13. Munro D. (1985), Individualism and holism: Studies in Confucian and Taoist Values, London, p. 1-34 (engl).
14. Traditional society and culture of the East. Library of Congress Hall: The Politics and Spirituality, available at: www.loc.gov (engl).

© Семенюк Ігор

Надійшла до редакції 22.07.2013

УДК 316.422

СЛУЦЬКА ЮЛІЯ,

аспірант відділу філософських проблем етносу та нації

Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України, м. Київ

ВІД БОЖЕСТВЕННОГО ДО МИРСЬКОГО: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В РАДЯНСЬКИХ РИТУАЛАХ

У статті показана сутність радянських ритуалів, процес їх творення та становлення. Зокрема, показана трансформація релігійних ритуалів в атеїстичні, а також формування нових обрядів. Названі основні етапи формування радянської обрядності. Висвітлено причини затребуваності нової нерелігійної обрядової системи радянським суспільством та СРСР у цілому. Доведено важливість соціальних ритуалів як для ком'юніті СРСР, так і для інших спільнот.

Ключові слова: радянська обрядовість; ритуал; атеїзм; періодизація; свята.

Постановка проблеми й стан її вивчення. Із давніх часів, незалежно від державного устрою, обрядовість відігравала дуже велику роль як у житті окремої людини, так і в житті суспільства. Більше того, обрядовість виступала певним усталеним неохитим регулятором стосунків усередині великої чи малої спільноти, виконуючи при цьому багато функцій.

Переважно обрядовість асоціюється з певними релігійними діями. З поклонінням певним вищим силам, богам або Богу. Однак маємо історичний приклад обрядовості, що була спрямована зовсім не на приборкання чи задобрювання вищих сил. Більше того, на нашу думку, вона була спрямована вбити віру в надприродне. Ідеться про так звану радянську обрядовість.

Дослідження проблеми було започатковано ще за радянських часів. Найбільш потужний внесок у розробку цього соціального явища зробили такі науковці, як М. М. Закович, А. В. Курочкін, В. А. Зоц, М. А. Орлик та ін. Тут потрібно звернути увагу на те, що дослідники ритуалів були ще і їх теоретичними творцями, розробки яких утілювалися в життя. Зазначене питання не є пережитком, адже філософи та соціологи сучасності досить багато уваги приділяють вивченню ритуалів. Саме тому слід звертатися до досвіду минулих епох і суспільств,

для яких це явище було одним із найважливіших у сфері ідеології.

Мета статті висвітлити головну ідею творення нових (атеїстичних) ритуалів. Вивести основні функції радянських ритуалів, а також показати мету, задля якої був запущений такий тривалий і болісний для радянської спільноти процес становлення атеїстичних ритуалів.

Виклад основного матеріалу. Від самого початку встановлення радянського державного устрою розпочалася боротьба з визнанням існування чогось надприродного, незрозумілого. Усьому або придумувалося наукове обґрунтування, або просто все заперечувалося. І одразу ж цей процес переріс у жорстоку відкриту війну з релігією як такою та будь-якими її проявами.

Інтегративна функція є однією з основних функцій релігії, яка покликана й здатна згуртувати в єдину спільноту людей, що відрізняються за соціальною, расовою, етнічною, національною, культурною та ін. приналежністю.

Радянський Союз політично об'єднав різні народи, кожен із яких мав свою культуру, історію, релігію. Більше того, різниця між деякими з них була настільки різною, що неможливо було б уявити собі співіснування таких невеликих спільнот поруч, не говорячи вже про творення нової